

جرايم عليه امنيت

به كوشش: حسينعلی باي

شناسنامه پژوهشی

■ عنوان: جرايم عليه امنيت

■ پرسشك: زندگياي اسلامي

■ گروه سني: نوجوانان و جوانان

■ به كوشش: حسينعلی باي

■ موضوع اصلي: جرايم عليه امنيت

■ مدت انجام تحقيق: ۱۰ ماه

جرايم عليه امنيت

به كوشش جمعيه علمي بای
سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
چاپ ۱۳۹۳
شمارگان ۱۰۰
قیمت: ۵۰۰۰ تومان
طراح جلد: سید ایمان حسینی نجفی
چاپ و صحافی: همدم

سرشناسه: بای، حسینعلی، ۱۳۵۷-.

عنوان و نام پدیدآور: جرايم عليه امنيت/ به كوشش جمعيه علمي بای،
مشخصات نشر: تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهري: ۲۸۴ص.

شابك: ۶- ۲۷۲- ۱۰۸- ۶۰۰- ۹۷۸

وضعيت فهرستنویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه. یادداشت: نمایه.

موضوع: جرايم عليه امنيت عمومي — ایران.

موضوع: جرم شناسی — ایران.

موضوع: حقوق جزا — ایران.

شناسه افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

رده‌بندی كنگره: ۱۳۹۲ ۴ج۲/ ۴۴۱۵ KMH

رده‌بندی ديویی: ۳۶۲/۱۴۲۰۹۵۵

شماره كتابشناسی ملی: ۲۲۵۲۶۱۷

تقاطع بزرگراه شهيد مدرس و خیابان شهيد بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

www.poiict.ir

همه حقوق محفوظ است

فهرست

۱۳	پیشگفتار
۱۷	مقدمه
۲۵	گفتمان فقهی و جرم‌نگاری در حوزه جرایم علیه امنیت ملت و دولت....
۲۵	چکیده
۲۶	مقدمه
۲۸	گفتار اول: گفتمان فقهی اهل سنت
۲۸	۱. جرایم علیه امنیت ملت
۳۳	۲. جرم علیه امنیت دولت
۴۱	گفتار دوم: گفتمان فقهی شیعه
۴۱	۱. جرم علیه امنیت ملت
۴۶	۲. جرم علیه امنیت دولت
۴۹	گفتار سوم: گفتمان فقهی در دوران معاصر
۵۰	نتیجه‌گیری
۵۰	کتابنامه
۶۳	تحلیل جرم براندازی در حقوق کیفری ایران
۶۳	چکیده
۶۳	مقدمه
۶۵	گفتار اول: رکن قانونی

۶۶	گفتار دوم: رکن مادی
۶۶	۱. قیام مسلحانه
۷۰	۲. طرح براندازی
۷۵	۳. حمایت مالی و تسلیحاتی از طرح براندازی
۷۷	۴. نامزدشدن در حکومت کودتا
۷۹	۵. تشکیل یا اداره جمعیت به منظور براندازی
۸۱	۶. شروع به جرم و تبانی برای براندازی
۸۱	۷. شروع به جرم
۸۳	۲-۶ تبانی
۸۵	گفتار سوم: رکن معنوی
۸۵	۱. سوء نیت عام
۸۶	۲. سوء نیت خاص
۸۸	نتیجه گیری
۹۱	کتابنامه
۹۳	تحلیل جرم فعالیت تبلیغی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران
۹۳	چکیده
۹۴	مقدمه
۹۵	گفتار اول: واژه شناسی
۹۸	گفتار دوم: پیشینه جرم انگاری و بررسی تطبیقی
۱۰۱	گفتار سوم: ماهیت جرم فعالیت تبلیغی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران
۱۰۳	گفتار چهارم: تحلیل ارکان جرم فعالیت تبلیغی علیه نظام
۱۰۳	۱. رکن قانون جرم
۱۰۵	۲. رکن مادی جرم
۱۰۷	۳. رکن روانی جرم
۱۱۰	نتیجه گیری
۱۱۳	کتابنامه

سیری در مستندات فقهی جرم‌انگاری افساد فی الارض.....	۱۱۵
چکیده.....	۱۱۵
مقدمه.....	۱۱۵
گفتار اول: آیه ۳۲ سوره مائده.....	۱۱۷
گفتار دوم: آیه ۳۳ سوره مائده.....	۱۲۲
گفتار سوم: آیات مربوط به فتنه.....	۱۲۶
۱. آیات مرتبط با شدیدتر بودن فتنه از قتل.....	۱۲۶
۲. آیات مرتبط با وجوب قتال تا رفع فتنه و فساد.....	۱۲۸
گفتار چهارم: روایات فضل بن شاذان.....	۱۲۹
گفتار پنجم: روایات ابن عبید.....	۱۳۲
گفتار ششم: خطبه سعد.....	۱۳۴
گفتار هفتم: جواز قتل مفسدان با ابواب معروف و نهی از منکر.....	۱۳۵
گفتار هشتم: ادله وارد در جرایم تأخیر.....	۱۳۷
گفتار نهم: وجود ملاک جرم در «افساد فی الارض».....	۱۴۰
گفتار دهم: روایات انطباق داده شده بر موضوع فساد.....	۱۴۲
نتیجه‌گیری.....	۱۴۲
کتابنامه.....	۱۴۵
افساد فی الارض چیست، مفسد فی الارض کیست.....	۱۴۹
چکیده.....	۱۴۹
مقدمه.....	۱۵۰
گفتار اول: تبیین لغوی افساد فی الارض.....	۱۵۰
۱. فساد.....	۱۵۱
۲. سعی.....	۱۵۲
۳. فی الارض.....	۱۵۲
گفتار دوم: تبیین فقهی جرم افساد.....	۱۵۳
۱. مجازات آتش افروز.....	۱۵۴

۲. مجازات قاتل اهل ذمه ۱۵۵
۳. مجازات قاتل بردگان ۱۵۵
۴. مجازات کفن دزد (نباش) ۱۵۶
۵. تکرار کنندگان محرمات ۱۵۸
۶. مجازات آدمربا و آدمفروش ۱۶۰
۷. مجازات ساحر ۱۶۱
۸. مصادیق دیگر ۱۶۲
۹. مجازات محتال ۱۶۳
۱۰. مجازات سارق زیرانداز مسجد ۱۶۳
۱۱. قاچاقچیان مواد مخدر ۱۶۳
- گفتار سوم: تبیین سبب اضرار فی الارض ۱۶۵
۱. قانون مجازات با مواد مخدر ۱۶۵
۲. قانون تشدید مجازات ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری ۱۶۶
۳. قانون اخلاصگران اقتصادی ۱۶۷
۴. قانون تشدید مجازات جاعلان شکناس ۱۶۸
۵. قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح ۱۷۰
۶. قانون مجازات اسلامی ۱۷۱
۷. قانون مجازات عبوردهندگان از مرزها ۱۷۴
۸. قانون تشدید مجازات محترکان و گران فروشان ۱۷۵
۹. قانون مجازات فعالیت کنندگان غیرمجاز در امور سیاسی و اجتماعی ۱۷۵
- نتیجه گیری ۱۷۷
- کتابنامه ۱۷۹
- امنیت و شریعت (نظم عمومی در قواعد و احکام فقهی) ۱۸۳
- چکیده ۱۸۳
- گفتار اول: مفهوم امنیت و ابعاد آن ۱۸۳
- گفتار دوم: نسبت «حقوق» با «امنیت و نظم عمومی» ۱۸۳

گفتار سوم: امنیت و نظم عمومی از نگاه درون دینی	۱۸۶
گفتار چهارم: امنیت فکری - فرهنگی	۱۹۰
ارتداد؛ اخلال در امنیت فکری - فرهنگی	۱۹۳
گفتار پنجم: امنیت سیاسی - اجتماعی	۱۹۷
محرابه؛ اخلال در امنیت سیاسی - اجتماعی	۱۹۸
کتابنامه	۲۰۳
تربیسم سایبری	۲۰۵
چکیده	۲۰۵
مقدمه	۲۰۵
گفتار اول: مفهوم و امنیت و تربیسم سایبری	۲۰۸
۱. مفهوم و اهمیت تروریسم	۲۰۸
۲. مطلوبیت‌های فضای سایبر و تربیسم سایبری	۲۱۰
۳. تربیسم سایبر در مفهوم امنیت	۲۱۵
۳-۱. تربیسم علیه فضای سایبر	۲۱۵
۳-۲. فضای سایبر در خدمت تروریسم	۲۱۸
گفتار دوم: راهکارهای حقوقی مقابله با تروریسم سایبری	۲۲۰
۱. قانون‌گذاری کیفری راجع به تروریسم سایبری	۲۲۱
۱-۱. حقوق جزای ماهوی تروریسم سایبری	۲۲۲
۱-۲. حقوق جزای شکلی (آیین دادرسی کیفری)	۲۲۵
۲. پیشگیری از وقوع تروریسم سایبری	۲۲۷
گفتار سوم: وضعیت حقوقی ایران در برابر تروریسم سایبری	۲۳۱
۱. قوانین و مقررات مصوب یا در شرف تصویب درباره تروریسم	۲۳۱
۲. قوانین و مقررات مصوب یا در شرف تصویب راجع به امنیت فضای سایبر	۲۳۰
نتیجه‌گیری	۲۳۲
کتابنامه	۲۳۵
جرایم سازمان یافته	۲۳۹

۲۳۹	چکیده.....
۲۳۹	گفتار اول: تعریف جرم سازمان یافته.....
۲۴۲	گفتار دوم: ویژگی‌های جرم سازمان یافته.....
۲۴۲	۱. ویژگی سازمان مجرمانه.....
۲۴۲	۱-۱. غیرایدئولوژیک بودن سازمان یا گروه مجرمانه.....
۲۴۳	۱-۲. وجود سلسله مراتب.....
۲۴۳	۱-۳. استمرار جرم در طول زمان.....
۲۴۳	۱-۴. ارتکاب فساد اداری.....
۲۴۴	۱-۵. استفاده از ارباب و خشونت.....
۲۴۵	۱-۶. ویژگی‌های جرم ارتكابی.....
۲۴۶	گفتار سوم: جرم سازمان یافته فراملی.....
۲۵۰	گفتار چهارم: اهداف جرم سازمان یافته.....
۲۵۰	۱. اهداف جرم سازمان یافته.....
۲۵۲	۲. آثار جرم سازمان یافته.....
۲۵۴	گفتار پنجم: مصادیق جرایم سازمان یافته.....
۲۵۶	گفتار ششم: عوامل اساسی رویکرد مجرمانه به جرم سازمان یافته.....
۲۵۶	۱. گروهی بودن ارتکاب جرم در جرایم سازمان یافته.....
۲۵۷	۲. عدم توازن میان امکانات بازدارنده و امکانات مجرمان سازمان یافته.....
۲۵۸	۳. گسترش موضوعات مجرمانه.....
۲۵۹	۴. بالا بودن درآمد فعالیت مجرمانه و کاهش هزینه ارتکاب این فعالیت.....
۲۵۹	۵. خلأهای قانونی و منطبق نبودن قوانین سنتی با جرایم مربوطه.....
۲۶۰	نتیجه‌گیری.....
۲۶۳	کتابنامه.....
۲۶۹	جرم انگاری پول شویی.....
۲۶۹	چکیده.....
۲۷۰	مقدمه.....

گفتار اول: تاریخچه جرم پول شویی	۲۷۰
گفتار دوم: ضرورت جرم انگاری پول شویی	۲۷۲
ایزادهای وارد بر جرم انگاری پول شویی	۲۷۴
گفتار سوم: مستندات جرم انگاری پول شویی	۲۷۸
۱. مستندات بین المللی و منطقه‌ای	۲۷۸
۲. مستندات داخلی	۲۸۲
۱-۲. مستندات فقهی	۲۸۲
۱-۲. قرآن کریم	۲۸۲
۱-۲. سیره امام علی (ع)	۲۹۱
۱-۲. مستندات حقوقی	۲۹۲
۱-۲. سلسله‌ای و قوانین مربوط به چگونگی اجرای آن	۲۹۳
۲-۲. سلسله‌ای خاص	۲۹۳
نتیجه‌گیری	۲۹۴
کتابنامه	۲۹۷
پول شویی و راهکارهای مبارزه با آن	۳۰۱
مقدمه	۳۰۱
گفتار اول: تعریف پول شویی (MONEY LAUNDRY)	۳۰۱
گفتار دوم: روش‌ها و مراحل پول شویی	۳۰۲
گفتار سوم: بررسی پدیده پولشویی در ایران	۳۰۴
گفتار چهارم: راهکارهای مبارزه با پول شویی	۳۰۷
نتیجه‌گیری	۳۰۷
کتابنامه	۳۰۷
پول شویی الکترونیکی	۳۱۳
چکیده	۳۱۳
مقدمه	۳۱۴
گفتار اول: جرایم سازمان‌یافته؛ تهدیدی برای ملت‌ها و دولت‌ها	۳۱۶

۳۱۷	۱. ماهیت و مختصات جرایم سازمان یافته.....
۳۲۰	۲. پول شویی؛ ساحل نجات جرایم سازمان یافته.....
۳۲۵	گفتار دوم: پول و بانکداری الکترونیک؛ ابزارهای جدید پول شویی.....
۳۲۶	۱. ماهیت پول و بانکداری الکترونیک.....
۳۳۰	۲. استفاده از پول و بانکداری الکترونیک در پول شویی.....
۳۳۵	نتیجه گیری.....
۳۴۱	کتابنامه.....
۳۴۵	مقدمه امنیت اطلاعات شبکه.....
۳۴۵	چکیده.....
۳۴۵	مقدمه.....
۳۴۶	گفتار اول: جنبه های «پیشگیر» و «پسینی» امنیت اطلاعات.....
۳۴۸	گفتار دوم: امنیت اطلاعات.....
۳۵۱	۱. جرایم رایانازی.....
۳۵۸	۲. حریم خصوصی.....
۳۶۳	۳. مسئولیت مدنی.....
۳۶۵	۴. مدیریت مواجهه با بحران و ادله اثبات.....
۳۶۸	نتیجه گیری.....
۳۷۱	کتابنامه.....
۳۷۵	فهرست آیات.....
۳۷۷	فهرست روایات.....
۳۷۹	نمایه اعلام.....

پیشگفتار

پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و استقرار نظامی بر اساس آموزه‌ها و احکام آن در ایران، ریزش و شکست مکاتب بشری و ناکامی نظام‌های گوناگون اجتماعی در تأمین نیازهای بشری و معنوی انسان از سوی دیگر، بر گستره انتظار بشر از اسلام افزوده است.

انتظار آن است که اسلام علاوه بر هدایت فرد و اداره جامعه تبیین، نظام‌های اجتماعی آن ترسیم و دیدگاه آن را مواجهه با یافته‌های علوم انسانی و مکاتب بشری، با منطقی مستدل و مستوار ارائه گشته، بینش‌ها، ارزش‌ها و منش‌های دینی متدینان آسیب‌شناسی و ساخت قدسی من از پیرایه‌های موهوم و موهون، پیراسته گردد.

تحقق این امور، پژوهشی دقیق، جامع و سامان‌دهنده را من کشف و بازآفرینی آموزه‌های اسلام و نظام‌های اجتماعی آن و هدایت و تلاشی شایسته و روزآمد را می‌طلبد و این امر بدون تأسیس نهادهای پژوهشی و آموزشی ممحّض و کارآمد میسر نیست.

بدین منظور، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی که نهادی علمی است، در سال ۱۳۷۳ تأسیس گردید.

این پژوهشگاه در قالب چهار پژوهشکده، حکمت و دین‌پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه‌نگاری دینی و همچنین مرکز پژوهش‌های جوان فعالیت می‌کند.

پژوهشکده نظام‌های اسلامی، که مشتمل بر پنج گروه اقتصاد، فقه و حقوق، سیاست، اخلاق و مدیریت اسلامی است، به‌طور خاص با مطالعه نظامات اجتماعی، اهداف ذیل را تعقیب می‌کند:

۱. کشف و طراحی نظام‌های سیاسی، حقوقی، اقتصادی، اخلاقی و مدیریتی اسلام؛

۲. تحقیق و تبیین عالمانه مبانی و مباحث اساسی نظامات اجتماعی اسلام و ارائه الگوهای کاربردی در قلمرو آن؛

۳. تبیین بنیانی نظری و کاربردی نظام جمهوری اسلامی ایران و مدل‌سازی متولیان امور و بسترسازی برای تحقق کامل‌تر نظام‌های اسلامی؛

۴. تحقیق و تبیین مسائل مستحدثه به انگیزه گره‌گشایی در زمینه نیازهای نوپیدای فقهی؛

۵. پاسخگویی به شبهات مطرح در باب فقه و نظام‌های سیاسی، حقوقی، اقتصادی، اخلاقی و مدیریتی اسلام؛

۶. شناخت و نقد علمی کتاب‌ها و تفکرات معارض.

تحقیق حاضر که نتیجه تلاش علمی محققان ارجمند جناب آقای دکتر حسین آقابابایی، جناب آقای دکتر محمدجعفر حبیب‌زاده، جناب آقای دکتر سیددربید موسوی مجاب، جناب آقای حسین علی‌بی، جناب آقای امیرحسین جلالی فراهانی، جناب آقای دکتر محمدابراهیم شمس‌ناتری، جناب آقای دکتر علی‌مراد حیدری، جناب آقای عبدالحمید حسینی، جناب آقای دکتر محسن اسماعیلی در گروه فقه و حقوق پژوهشکده نظام‌های اسلامی است به موضوعات مختلفی درباره جرایم علیه امنیت می‌پردازد و با کوشش جناب آقای حسینعلی بای گردآوری شده است.

امنیت از عناصر اساسی حیات اجتماعی بشر است که پیش از ابعاد گوناگون زندگی اجتماعی او در گروه آن می‌باشد. امنیت ابعاد گوناگون سیاسی، اقتصادی و... دارد. یکی از ابعاد موضوع امنیت، بُعد حقوقی آن است که از زوایای مختلفی چون نقش امنیت در جرم‌انگاری برخی پدیده‌های

اجتماعی، تحلیل مبانی جرم‌انگاری این نوع جرایم، مصادیق جرایم علیه امنیت، جرایم نوپدید در این حوزه و... قابلیت مطالعه و بررسی دارد.

در این مجموعه موضوعات مختلفی از این بحث شامل گفتمان فقهی جرم‌انگاری در حوزه جرایم علیه امنیت ملت و دولت، امنیت و شریعت، بررسی مستندات فقهی جرم افساد فی الارض و ماهیت آن، جرم براندازی، جرم فعالیت تبلیغی بر ضد نظام جمهوری اسلامی ایران، تروریسم سایبری، جرایم سازمان‌یافته و جرم‌انگاری پولشویی و راهکارهای مقابله با آن مورد بحث قرار گرفته است.

بر خود فرصت می‌دانیم از تلاش‌های ارزشمند نویسندگان محترم مقالات و به‌ویژه جناب آقای **حسین علی‌بای** - که گردآوری این مجموعه را نیز عهده‌دار بوده‌اند - همچنین از زبان محترم مقالات و اعضای محترم شورای علمی گروه فقه و حقوق، تشکر و قدردانی کنیم.

گروه فقه و حقوق

پژوهشکده نظام‌های اسلامی

www.ketab.ir

مقدمه

امنیت، مصداق جعلی از ماده امن است، به معنای اطمینان خاطر، احساس آرامش و فقدان ترس و نگرانی است. امنیت را باید یکی از موضوعات بسیار مهم و کلیدی در عرصه حیات انسان‌ها دانست، که نقش بسزا و بی‌بدیلی در ساماندهی عرصه‌های مختلف بشری دارد. رشد اقتصاد و اخلاق، عمران و آبادانی بلاد و حتی تأمین بهداشت و رفاه افراد، در سایه سار وجود امنیت و آرامش است. از همین روست که امنیت، در آیات متعددی از قرآن کریم و روایات بی‌شماری مورد توجه ویژه قرار گرفته است. در آیه سوم و چهارم سوره قریش ذات مقدس ربوبی در وصف ربانیت خویش می‌فرماید:

«فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ * الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُودٍ وَهُوَ غَنِيٌّ بِمَا يُكْفَرُونَ»

پروردگار این خانه (کعبه) را پرستش نمایند. همان‌گدایی که هنگام گرسنگی آنها را طعام و هنگام بیم امان‌شان داد.

در آیه ۱۱۲ سوره نحل و در مقام بیان مثالی برای جامه‌های اگسو و ایدنال، می‌فرماید:

«وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَكَانَتْ هَادِيَةً تَحْتَ هُدًى مِنَ اللَّهِ مُقِيمَةً»

خدا برای شما مثل آورد از شهری که در آن امنیت کامل حکمفرما بود و راهش در آسایش و اطمینان کامل زندگی می‌کردند و از هر جانب روزی فراوان به آنها می‌رسید.

بشارت بزرگ خداوند به صالحان که در آیه ۵۵ سوره نور آمده است؛ همراه با سه نعمت بزرگ است، به دست گرفتن حاکمیت جهان، تبدیل خوف و

هراس آنها به امنیت کامل و استقرار و استحکام دین الهی:

«وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا
اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَيْمُكُنْ لَهُمْ دِينُهُمْ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ
بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا»

محاربه و افساد فی الارض که دو جرم امنیتی هستند، آن چنان در دیدگاه
تعالی ناپسند است که ارتکاب این دو عمل در آیات ۳۲ و ۳۳ سوره مائده، در
حکم جنگ و نبرد با خداوند تلقی شده است.

در حدیثی از امام صادق علیه السلام که در تحف العقول نقل شده، آمده است:

«رثة اشیاء يحتاج الناس طرأ اليها: الامن والعدل والخصب»؛ سه چیز است که
تمام مردم به آن محتاج اند: امنیت، عدالت و رفاه. در روایت دیگری که
شیخ مفید در ارشاد القلوب نقل می کند، امیرالمؤمنین علیه السلام در تفسیر
آیه شریفه «وَيَسْخَرُونَ مِنْكُمْ يَوْمَ الْبُيُوتِ» می فرمایند آن نعمت ها عبارتند از
صحت بدن، امنیت، قوت و عافیت. در روایت دیگری که شیخ صدوق
از امام صادق علیه السلام در رجال نقل می کنند؛ از پنج چیز نام می برند که اگر
یکی از آنها نباشد زندگی ناقص و ناگوار است، یکی از این موارد که
امام از آن نام می برند، امنیت است. در روایتی از حضرت علیه السلام رفاه
زندگی در سایه امنیت دانسته شده است: «رفاهية العيش في الامن». بنابر
آنچه شیخ صدوق در باب نوادر من يعرضه الفقيه نقل می کند، پیامبر صلی الله علیه و آله
در نصایح و سفارش های گرانقدری که برای وجود مقدس حضرت
امیر علیه السلام دارند، می فرمایند: «لا خير في حول ولا قوة الا بالامن... ولا في الوطن الا مع
الامن» به تحقیق و درستی نیز واقعیت این است؛ سرزمینی که در آن
امنیت نباشد خیری در آن نیست. آمدی در غایت کمال تمام روایات زیبایی
درباره امنیت و اهمیت آن آورده است که هر یک را می توان به معنای
خود جای داده است، از جمله آنها روایات ذیل است:

«لأنعمة هنا من الامن»: هیچ نعمتی گوارتر از امنیت نیست.

«شر البلاد بلد لا امن فيه ولا خصب»: بدترین ممالک، سرزمینی است که در
آن امنیت و رفاه نیست.

از آنجا که رفاه بدون امنیت مفهوم نداشته و نمی تواند گوارای وجود
باشد، سرزمینی را که امنیت ندارد باید بدترین سرزمین ها دانست؛ هرچند
به ظاهر رفاه هم داشته باشد.

امنیت از هر دو حیث بعد فردی و اجتماعی دارای اهمیت ویژه‌ای است و آنچنان با سایر شئونات زندگی فردی و اجتماعی تنیده شده است که هر گونه آسیب و اختلالی در آن، موجب اختلال در کل ساختار زندگی افراد و اجتماع می‌شود. در جامعه ناامن دین و دنیای مردم در معرض آسیب شدید است، از این رو حکومت‌ها اولین وظیفه خویش را تأمین امنیت می‌دانند؛ چه اینکه امنیت بستن امور دیگر است و بدون تأمین و تضمین این پیش‌شرط، جامعه روی تصرف نخواهد دید. به دلیل این نقش حیاتی است که ناقضان امنیت، تحت تعقیب و دستبرد شدیدترین مجازات‌ها قرار می‌گیرند. در نظام‌های حقوقی، به وضوح می‌توان مشاهده نمود که شدیدترین مجازات‌ها را قانون‌گذاران برای متعرضان به امنیت اخلاقی یا خارجی خود قرار داده‌اند. در همین چارچوب و با عنایت به آنکه امنیت دارای بعد گوناگونی همچون امنیت جانی، امنیت مالی، امنیت اقتصادی، امنیت اجتماعی، امنیت فرهنگی و... است؛ قانون‌گذاران جمهوری اسلامی ایران، نسبت به تأمین هر یک از این موارد، مجازات‌های خاص و شدیدی را پیش‌بینی کرده‌اند؛ مجازات قصاص برای قاتلان و جانیان در راستای حمایت از امنیت جانی؛ جعل مجازات اعدام برای محاربین در راستای حمایت از امنیت اجتماعی و محاربت با ایدئولوژی رعب و وحشت، جعل مجازات اعدام برای مفسدین فی الارض، در راستای حمایت از امنیت فرهنگی، جانی و... در همین راستا قابل ارزیابی است.

در مجموعه پیش‌رو، تنها مقالاتی گردآوری شده است که ارتباط با موضوع امنیت و آسایش عمومی باشد. این موضوعات در متون حقوقی بسیار آثار مستقلی با عنوان «جرائم علیه امنیت و آسایش عمومی» مورد بحث قرار می‌گیرند. با وجود آنکه تمامی جرایم به نحوی امنیت جامعه و آسایش اجتماع را هم می‌زنند و به همین دلیل نیز جرم تلقی می‌شوند، لیکن در برخی جرایم، خدشه به امنیت کشور و آسایش عمومی به صورت کاملاً ملموسی مشهود است و لذا جداگانه مورد بحث قرار گرفته و عنوان مستقلی را به نام جرایم علیه امنیت به خود اختصاص می‌دهند. در توضیح مطلب و برای مثال باید گفت

هرچند ضرب و جرح یک شخص در یک منازعه عادی، تجاوز به امنیت جانی مضروب تلقی می‌شود و به نوعی آرامش اجتماع را به هم می‌زند، لیکن این عمل با محاربه یا بغی که هدف آن ایجاد وحشت عمومی یا سرگونی حکومت است، متفاوت به نظر می‌رسد. وجه دیگری که در توضیح تفکیک برخی از جرایم خاص با عنوان «جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی» بیان شده، آن است که در جرایم علیه امنیت و آسایش، موضوع مستقیم جرم امنیت و آسایش عموم است، در حالی که در جرایم دیگر لطمه به امنیت و آسایش امری است نسبی و امری.

خبر جرایم مهمی که هم‌اکنون در قوانین جزایی جمهوری اسلامی، به عنوان جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی مورد توجه قانون‌گذار قرار گرفته است، عبارتند از:

محاربه و جرایم مرتبط؛ جاسوسی و جرایم مرتبط با آن؛ تشکیل یا اداره دستجاتی که قصد در هم زدن امنیت کشور را دارند، تبلیغ علیه نظام؛ سوء قصد به جان مقامات سیاسی، داخلی و خارجی؛ توهین به مقدسات و برخی مقامات داخلی و خارجی؛ تخریب وسایل مورد استفاده عموم، جنگل‌ها، اموال تاریخی و فرهنگی و...؛ آتش زدن اموال به قصد مقابله با حکومت؛ اقدامات علیه بهداشت عمومی، اخلاص‌گری، شایع و...؛ تظاهر، قدرت‌نمایی، هیاهو و جنجال؛ جعل و استفاده از سند مجعول، کپی سکه و ترویج سکه تقلبی؛ رشاء و ارتشا و...

مجموعه‌ای که پیش‌روی خواننده گرامی است؛ مقالاتی است که در موضوع جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی در شماره‌های مختلف مجله فقه و حقوق پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی به زیور طبع آراسته شده است و اینک به صورت یک‌جا و با اندک پردازشی از حیث شکلی و همسان‌سازی ساختاری مقالات تقدیم فضلا و دانش‌پژوهان می‌شود.

مقاله نخست این مجموعه با عنوان «گفتمان فقهی و جرم‌انگاری در حوزه جرایم علیه امنیت ملت و دولت» به قلم جناب آقای حسین آقابابایی به رشته

تحریر درآمده است. مؤلف گفتمان فقهای اهل سنت و امامیه را در دو حوزه جرم محاربه که جرمی است علیه امنیت ملت و جرم بغی که جرمی است علیه امنیت دولت، مورد بررسی قرار می‌دهد. هدف از نگارش مقاله مزبور، بازتولید ادله شرعی در مورد محاربه و بغی است، به گونه‌ای که امتزاج و آمیختگی در مباحث این دو متغیر گردد. اهمیت این موضوع آنگاه روشن‌تر می‌شود که دانسته شود در مقاطعی از تاریخ، حکومت‌ها با توسل به این گونه ابهامات، مخالفان خویش را سرکوب و ترسانان را از برخی حقوق خود محروم ساخته‌اند.

موسوی سیدی در این مجموعه که اثر دیگری از جناب آقای حسین آقابابایی است، «تحلیل جرم براندازی در حقوق کیفری ایران» نام دارد. در این مقاله به تحلیل ارکان قانونی مالی و معنوی جرم براندازی که موضوع برخی از مواد قانونی است، پرداخته شده است؛ در مبحث مربوط به رکن مادی این جرم؛ مباحثی چون قیام مساعده، طرح، اندازی، حمایت مالی و تسلیحاتی از طرح براندازی، نامزدشدن در حکمت و تا... نقد و بررسی شده است.

«تحلیل جرم فعالیت تبلیغی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران» عنوان سومین مقاله این مجموعه است که به قلم فایان محمدجعفر حبیب‌زاده و سیددربید موسوی مجاب، نگاشته شده است. در این مقاله که در واقع تحلیل و بررسی ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۶۰) است، پس از بیان تاریخچه تقنینی جرم فعالیت تبلیغی علیه نظام، با تأکید بر این نکته که جرم مذکور با عنایت به دامنه موضوعی موسع و غیرمصرح در مجرای و همچنین ماهیت رفتار مجرمانه، مستلزم ارائه تحلیلی دقیق می‌باشد، به تحلیل ارکان این جرم پرداخته شده است.

در چهارمین مقاله این مجموعه که با قلم ناچیز نگارنده این سطور با عنوان «سیری در مستندات فقهی جرم‌انگاری افساد فی الارض»، تحریر شده است، به بررسی این موضوع پرداخته شده است که آیا افساد فی الارض، همان محاربه است یا جرم مستقل و جداگانه‌ای است که مجازات‌های چهارگانه مذکور در آیه ۳۳ سوره مائده نسبت به مرتکب آن اعمال می‌شود. در این مقاله با استفاده از

آیات و روایات متعددی که در آنها به نحوی جرم افساد فی الارض مورد توجه قرار گرفته است و نیز با استناد به روایاتی که فقها موضوع آن را به افساد فی الارض تطبیق داده‌اند، نهایتاً جرم افساد، جرمی مستقل تلقی شده است.

مقاله «افساد فی الارض چیست، مفسد فی الارض کیست» عنوان پنجمین مقاله این مجموعه است که به قلم این جانب و به عنوان مکمل مقاله پیشین تألیف شده است. در این مقاله پس از پذیرش دوگانگی دو جرم محاربه و افساد، با بررسی مصادیق فقهی و قانونی جرم افساد فی الارض، به تبیین مفهوم جرم مربوط و ارائه ضابطه‌ای برای تشخیص آن پرداخته شده است.

ششمین مقاله این مجموعه، «تروریسم سایبری» است که به قلم امیرحسین جلالی براهانی نگاشته شده است. مؤلف با تبیین این نکته که اقدامات تروریستی، یک تهدیدات امنیتی مهم است که همواره ملت‌ها و دولت‌ها را مورد هدف قرار داده و عرصه‌ها و پیامدهای بسیار زیانباری همراه است؛ با توجه به فراگیر شدن استفاده از رسانه‌های رایج و سایر و به تبع آن امکان ایراد لطمات سنگین به زیرساخت‌های حیاتی یک اجتماع به وسیله تروریسم‌های فعال در عرصه سایبر، به راهکارهای حقوقی مقابله با این تهدید پرداخته و وضعیت حقوقی ایران را در مواجهه با تروریسم سایبری مورد نقد و بررسی قرار می‌دهد.

مقاله «جرایم سازمان‌یافته» که به قلم جناب آقای محمدابراهیم شمس نگاشته شده است، پس از ارائه تعریفی از جرم سازمان‌یافته، به تحلیل ویژگی جرم مزبور از قبیل؛ غیرایدئولوژیک بودن سازمان یا گروه مجرمانه، وجود سلسله‌مراتب و استفاد از ارعاب و خشونت، می‌پردازد. در بخش‌های دیگر این مقاله توضیحاتی درباره جرایم سازمان‌یافته فراملی، مصادیق آن، ابعاد و آثار این گونه جرایم ارائه شده است و در پایان نیز با تحلیلی جرم‌شناسی و عوامل اساسی که موجب رویکرد مجرمان به اینگونه جرایم می‌شود، اشاره شده است.

«جرمانگاری پول‌شویی» که به قلم جناب آقای علی‌مراد حیدری تألیف شده است، هشتمین مقاله مجموعه پیش‌رو است. مؤلف پس از بیان تاریخچه جرم پول‌شویی و بیان آثار منفی فراوانی که این جرم در حوزه اقتصاد، امنیت،

سیاست و... دارد، در صدد پاسخگویی به این پرسش بر می آید که آیا در نظام حقوقی کشورمان با توجه به مبانی فقهی، امکان جرم‌انگاری پدیده پول‌شویی وجود دارد یا خیر؟ در مقاله مزبور پس از بیان ایرادها و موانع فقهی چندی نظیر قاعده ید، قاعده سوق و اصل صحت، که می‌تواند در مسیر جرم‌انگاری این پدیده شوم مطرح شود، نهایتاً با استناد به آیاتی از قرآن کریم و روایات، لزوم جرم‌انگاری این پدیده مورد تأکید قرار می‌گیرد.

نهمین مقاله این مجموعه به قلم جناب آقای عبدالحمید خسروی با عنوان «پول‌شویی و راهکارهای مبارزه با آن» است. در این مقاله با ارائه تعریفی از پول‌شویی و روش‌ها و مراحل ارتکاب این جرم به این نکته توجه داده می‌شود که نظر به تنوع روش‌های کسب سود حاصل از اعمال خلاف، شیوه‌های پول‌شویی نیز متنوع بوده و عواملی همچون جرم، نوع سیستم اقتصادی و قوانین و مقررات کشور محل جرم با تطهیر جرم، بستگی دارد. مؤلف در ادامه، با بررسی پدیده پول‌شویی در ایران، با ارائه راهکارهایی برای مبارزه با این جرم، مقاله خود را به پایان می‌رساند.

مقاله «پول‌شویی الکترونیکی» عنوان دهمین مقاله این مجموعه است که به وسیله جناب آقای امیرحسین جلالی فراهانی به رشته تحریر درآمده است. در این مقاله به حوزه جدیدی از پول‌شویی پرداخته می‌شود، که در اثر بانکداری الکترونیک و تحولات شگرف به وجود آمده در این زمینه ایجاد شده است. مؤلف در نهایت با تأکید بر وضعیت ایران در قبال جرایم سایبری، از یک سو، و اجتناب‌ناپذیر بودن بهره‌برداری از پول و بانکداری الکترونیک از سوی دیگر، پیشنهادهایی جهت مقابله با پدیده پول‌شویی الکترونیکی، ارائه می‌دهد.

«امنیت و شریعت (نظم عمومی در قواعد و احکام فقهی)» عنوان یازدهمین

مقاله این مجموعه است که به قلم جناب آقای محسن اسماعیلی، به نگارش درآمده است. مؤلف پس از بیان اهمیت امنیت و ضرورت ایجاد احساس امنیت در جامعه، با تبیین مفهوم امنیت و ابعاد آن، ارتباط امنیت را با برخی قواعد حقوقی توضیح داده و ابعاد امنیت فکری - فرهنگی و سیاسی - اجتماعی را مورد

بررسی قرار می‌دهد. در مقاله مزبور با تأکید بر مخدوش بودن امنیت اجتماعی - سیاسی، بدون تأمین امنیت فکری و فرهنگی، موضوع ارتداد که از مصادیق بارز اختلال در امنیت فکری - فرهنگی جامعه است، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

«حقوق امنیت اطلاعات شبکه» عنوان آخرین مقاله این مجموعه است که به تلم جناب آقای سیدوحید ابوالمعالی حسینی و سرکار خانم زهراسادات لمیزاده طباطبایی به نگارش در آمده است. مؤلفان مقاله با تبیین جنبه‌های گوناگون امنیت اطلاعات، به معرفی برخی از زوایای مفهوم و ساختار امنیت اطلاعات پرداخته و در این مسیر، به توضیح و تبیین جرایم رایجی، مریم خصوصی در فضای مجازی، مسئولیت مدنی دارنده رایانه یا کاربران شبکه‌ها را می‌پردازند و در پایان نیز مدیریت مواجهه با بحران امنیت اطلاعات و اطلاعات را به این حوزه را مورد بررسی قرار می‌دهند.

اللهم وفقنا لما تحب و ترضی
حسینعلی بای